ORGANIZAREA ȘI ACTIVITATEA MILIȚIEI ÎN BASARABIA (1917-1918)
(Studiu de caz: orașul și județul Chișinău)

Iulian CRIMINCEANU
CZU:[94 + 351.74(091)](478-25)"1917/1918" *iulian.criminceanu@gmail.com*

The organization and activity of the militia in Bessarabia (1917-1918). Case study: The city and county militia of Chisinau. Taking in consideration the importance, complexity and peculiarities of the problem, the purpose of this research is to elucidate the moment of reforming the internal structures of Bessarabia during 1917 by disbanding the police and setting up the militia on Aprilie 17, 1917, and to identify, based on the case of the militia in the city and county of Chisinau, the organizational and activity aspects of the new internal structure, between 1917-27 March 1918, until the union of Bessarabia with the Kingdome of Romania.

Problema studierii istoriei structurilor de interne din Basarabia din ultimele două secole rămâne una puțin investigată de știința istorică, în speță când vorbim despre istoria acestora în perioada anilor 1917-1918. Ținând cont de faptul că pentru a acorda o atenție structurilor organelor de interne din perioada țaristă, istoria Basarabiei reprezintă un subiect ce impune o pregătire mult mai complexă, precum și o durată mai mare de timp.

Studiind evoluția acestor structuri, am considerat oportun să ne limităm la un cadru cronologic relativ scurt de timp.

Astfel, schimbările ce au marcat istoria Rusiei în primăvara anului 1917, prin urmare și a guberniei Basarabiei, ne-a motivat să inițiem o cercetare a unei structuri care a fost fondată și a funcționat în intervalul 1917-1918. Cât priveşte aspectul actualității cercetării propuse trebuie să remarcăm că subiectul cel vom avea în atenție reprezintă un moment important în evoluția acestor instituții în contextul revoluției ruse. Când în procesul de reorganizare a structurilor instituționale ale noii republici s-a acordat un loc aparte reformării Ministerului Afacerilor Interne și a componentelor subordonate, inițiată la 17 aprilie 1917.

La etapa actuală, sesizăm numeroase tentative și măsuri de reorganizare a respectivelor structuri și în Republica Moldova.

În acest sens, amintim că în ultimii ani Ministerul Afacerilor Interne a fost supus unor majore reforme de reorganizare şi modernizare, precum „Proiectul Strategiei de Reformă a Poliției pentru anii 2016-2020”. Astfel, o analiză a modului cum a fost implementată reforma organizării miliției din Basarabia va da posibilitatea factorilor decizionali să înțeleagă care măsuri au dat roade și care au suferit eșec. Pe lângă cele menționate, studiul de față vine să familiarizeze societatea contemporană cu un subiect mai puțin cunoscut și abordat de știința istorică, dar și cea din domeniul dreptului. Acesta are menirea de a reflecta modul de activitate şi funcționare a structurii de interne, de acum o sută de ani.

Instituirea noilor autorități la Petrograd, în urma revoluției burghezo-democratice din februarie, a marcat profund situaţia teritoriilor aflate sub administraţia Rusiei, sub aspect administrativ, politic, social, economic. Acţiunea de reformare a organelor de interne întreprinsă de noul guvern provizoriu a atins, fără îndoială, şi regiunea Basarabiei, în care începând cu 17 aprilie 1917 se aplicau în practică legiuirile privind înfiinţarea structurilor de miliţie şi regulamentul provizoriu cu privire la miliție.

Înființarea miliției şi implementarea regulamentului provizoriu cu privire la miliţie în Basarabia, în opinia noastră, s-a realizat *ad litteram*, fapt confirmat de către noi prin acele argumente aduse în baza rezultatelor analizei noastre a unor surse documentare. În această ordine de idei, în întreaga regiune începând cu 17 aprilie 1917 se instituie noile structuri de menţinere a ordinii publice miliția la nivel urban și județean.

Prima menţiune despre situaţia miliției din oraşul Chişinău, pe care o depistăm în documente, este un raport al şefului miliției orăşeneşti, în urma circularei sub numărul 65150 [1] de la 5 septembrie 1917, emisă de către Direcția Generală pentru activitatea miliției și pentru asigurarea securității personale și de proprietate a cetățenilor, transmisă comisarilor guberniali şi regionali, prin care, acestora li se cer rapoarte privind situaţia miliţiilor în oraşe şi judeţe, sub aspecte organizatorice, totodată în circulară se stipulează faptul indicării în raport a tuturor modificărilor suplimentare în afara Regulamentului provizoriu, aplicate asupra structurii.

La 15 septembrie 1917, şeful miliției oraşului Chişinău transmite un raport, sub nr. 601 [2] despre structura şi organizarea miliţiei,

comisarului gubernial al Basarabiei. În baza raportului dat, constatăm că miliția orașului Chișinău era structurată în cinci sectoare miliţieneşti, care asigurau ordinea şi securitatea a 130.000 de locuitori [3] cu o suprafaţă (arie) de 4.541 desetine.

În fruntea miliţiei oraşului Chişinău se afla şeful miliţiei F.F. Dutkevici, – absolvent a Facultății de Drept de la Universitatea din Kazan. Acesta, înainte de a ocupa funcţia de şef al miliţiei, a activat în calitate de anchetator judiciar în sectorul 2 din oraşul Chişinău. Ca *şef al miliţiei* orășenești F. Dutkevici urma să primească un salariu în sumă de 6.000 ruble anual, plus adausul de 1.200 ruble care se elibera pentru transport în timpul serviciului.

Acesta era secondat de doi adjuncți: A.V. Fuk și V.N. Dragoev. Fiecare sector era condus de un șef de sector, care la rândul lor aveau în subordine de la unul până la doi adjuncți, uneori chiar și mai mulți în sectorul II, apar 3 adjuncți ai șefului de sector, care aveau în subordine un anumit număr de milițieni în total per sectoare 250-300. Miliţienii oraşului Chişinău erau înarmați cu un revolvere ofițerești de tip Nagan, totodată fiecare miliţian mai primea în dotare şi o sabie de cavalerie (de tip dragun), din cadrul izvorului mai aflăm că armele din dotarea miliției au fost preluate de la poliție, vechea structură de menținere a ordinii publice.

Cât privește situația miliţiei din județul Chișinău, de asemenea, o depistăm în baza izvoarelor documentare în contextul aceluiași raport emis de către Direcția Generală a Miliţiei. La 2 noiembrie 1917, prin Dispoziția nr. 1123 [4], Șeful miliției județului Chișinău transmite Comisarului Gubernial al Basarabiei Raportul privind organizarea și activitatea miliției județului Chișinău pentru perioada 1 aprilie 1917 - 1 noiembrie 1917. În baza raportului dat, constatăm că Miliţia județului Chișinău era împărțită în șase sectoare miliţieneşti, care împreună asigurau ordinea şi securitatea pe un teritoriu cu o suprafață de 3.272 desetine și o populație de 203.343 mii de locuitori [5]. În fruntea miliţiei județene Chișinău se găsea şeful miliţiei, funcție deținută de către Grigore Vasile Andronachi.

Acesta a absolvit Gimnaziul din Orenburg și Școala militară din Odesa. A slujit în rândurile armatei ruse ajungând la gradul de căpitan-locotenent. În timpul serviciului militar a fost distins Cavaler al ordinului Sfântul Gheorghe de treapta a III-a.

În calitate de șefi al miliției județene urma să primească un salariu de 6000 ruble pe an, asemeni ca și-n cazul miliției orașului Chișinău era secondat de ... adjuncți, în fruntea sectoarelor erau câte un șef de sector, de asemenea observăm că în cadrul celor șase sectoare milițienești erau încă câte 16 adjuncți a Șefilor de sectoare, rândul acestora a fost completat din foști militari.

Comparativ cu miliția orășenească, milițienii din județ erau dotați începând cu Șefii de sectoare: un revolver de tip Browninger; Adjuncții cu săbii de cavalerie (de draguni) și câte un revolver de tip Nagan; Milițienii cu spadă de cavalerist, o armă de tip Bergana și trei atribute indispensabile pentru un cazac pumnal, spadă și lance. O constatare la care am ajuns în urma analizei documentelor cu privire la cei ce se aflau în funcțiile de conducere din cadrul miliției județene, era faptul că majoritatea lor aveau studii medii și chiar superioare, fapt care este în strictă conformitate cu Regulamentul Provizoriu, în ceea ce privește milițienii de rând marea majoritate aveau fie doar studii primare, sau chiar fără studii. În perioada 1917-1918 structura miliției din orașului și județului Chişinău nu a suferit schimbări majore de ordin organizatoric, în pofida schimbările politico-administrative survenite în regiune, precum: Revoluţia bolşevică din Rusia, înfiinţarea organului suprem Sfatul Ţării în Basarabia şi proclamarea Republicii Democratice Moldoveneşti la 2 decembrie 1917, în frunte cu un Consiliu de Directori Generali, care la 24 ianuarie 1918 îşi va proclama Independenţa.

În concluzie, în baza surselor, documentare analizate putem să afirmăm că organizarea miliției din orașul și județul Chișinău, a fost efectuată în strictă conformitate cu Regulamentul provizoriu cu privire la miliție din 17 aprilie 1917.

Referințe:

1. Arhiva Națională a Republicii Moldova, (*în continuare ANRM*) F. 1820, inv. 1, d. 1, f. 1.
2. Ibidem, f. 103.
3. Ibidem, f. 104.
4. Ibidem, f. 139.
5. Ibidem, f. 142.
6. Ibidem, F. 1821.
7. Ibidem, F. 1649.